

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

SENIOR CERTIFICATE EXAMINATIONS/ NATIONAL SENIOR CERTIFICATE EXAMINATIONS

TSHIVEND[^]A LUAMBO LWA U ENGEDZA LWA U THOMA (FAL)

BAMMBIRI L[^]A VHURARU (P3)

2023

MARAGA: 100

TSHIFHINGA: Awara 2½

Bammbiri i[^]li i[^] na masiat[^]ari a 6.

NDAELA NA MAFHUNGOTHANGELI

1. Heḽi bammbiri ḽi na KHETHEKANYO THARU:

KHETHEKANYO YA A: Maanea (50)
KHETHEKANYO YA B: Zwibveledzwa Zwilapfu zwa Vhudavhidzani (30)
KHETHEKANYO YA C: Zwibveledzwa Zwipfufhi zwa Vhudavhidzani/
zwa Tsumbedzi/zwa Mafhungo (20)
2. Fhindulani mbudziso NTHIHI u bva kha khethekanyo INWE na INWE.
3. Nwalani nga luambo lune na khou lingwa ngalwo.
4. Thomani khethekanyo INWE na INWE kha siatari LISWA.
5. Ni fanela u pulana (tsumbo: mapa wa muhumbulo/nyolo/tshati ya nyelelo/maipfi a re khii), u vhalulula na u sedzulusa mushumo waḽu. Pulane yaḽu i tea u RANGELA maanea.
6. U pulana hoṽhe hu tea u sumbedzwa nga u ralo. Ni eletshedzwa u thutha pulane yoṽhe nga u tala mutalo u buḽekanyaho khayoy.
7. Ni eletshedzwa lwa tshoṽhe uri ni shumise ndangatshifhinga iyi yo anganywaho:

KHETHEKANYO YA A: Henefha kha minetse ya 80
KHETHEKANYO YA B: Henefha kha minetse ya 40
KHETHEKANYO YA C: Henefha kha minetse ya 30
8. Nomborani phindulo dzaḽu sa zwe ṽhoḽo dza nomboriswa zwone kha bammbiri ḽa mbudziso.
9. Neani phindulo INWE na INWE ṽhoḽo yo teaho.
10. Musi ni tshi vhala tshivhalo tsha maipfi, maipfi a re kha ṽhoḽo ye na nanga ha tei u katelwa kha itsho tshivhalo.
11. Nwalani nga vhudele nahone zwi no vhalea.

KHETHEKANYO YA A: MAANEA**MBUDZISO 1**

Fhindulani mbudziso NTHIHI kha dza malo dzi tevhelaho. Vhulapfu ha phindulo yaṅu vhu vhe maipfi a u bva kha 250 u ya kha 300.

- 1.1 Munyanya wa ḍuvha ḷa mabebo we wa ntakadzesa. [50]
- 1.2 Afrika Tshipembe na zwivhuya zwaḷo. [50]
- 1.3 Vhuṭali na mikhwa yavhuḍi zwi ḍisa zwivhuya vhutshiloni. [50]
- 1.4 Heḷo ḍuvha ndo ḍisola uri ndo ṭutshela mini nae. [50]
- 1.5 Gavhelo ḷa R350,00 ḷi tea u fheliswa kana a ḷo ngo tea u fheliswa. Ṭaṭani ni tshi tendā kana ni tshi hanedza. [50]

Ṭalelani zwifanyiso zwi tevhelaho nga vhuronwane uri ni ḍo kona u ṅwala maanea ane a anana nazwo. Nangani tshithihi ni ṅwale ngatsho maanea aṅu. Maanea aṅu ni a ṅee ṭhoho yo teaho:

1.6

[www.black and white images]

[50]

1.7

[[www.black and white images](http://www.blackandwhiteimages.com)]

[50]

1.8

[[www.black and white images](http://www.blackandwhiteimages.com)]

[50]

THANGANYELO YA KHETHEKANYO YA A: 50

KHETHEKANYO YA B: ZWIBVELEDZWA ZWILAPFU ZWA VHUDAVHIDZANI**MBUDZISO 2**

Fhindulani mbudziso NTHIHI kha nna dzi tevhelaho. Vhulapfu ha phindulo yanu vhu vhe maipfi a u bva kha 120 u ya kha 150.

2.1 VHURIFHI HA TSHISHAKA

Khonani yanu ya mbiluni o vha muñwe wa vha mashudu a wana mushumo muswa u badelaho tshelede i vhonehalaho.

Inwi mu ñwaleleni vhurifhi ni tshi khou mu fhululedza na u mu tamela mashudu kha mushumo wawe muswa. [30]

2.2 KHARIKHULAMU VITHAE

Ndi ñwaha no ñwala gireidi ya 12 na i phasa. No sokou dzula hayani ngañuri masheleni a u isa phanda na pfunzo e ndi bva vhubvo. Ni tshi khou vhala guranda ya Mbofho, no wana ho kungedzelwa zwikhala zwa u pfumbudziwa ha vhatu uri vha vhe mapholisa a zwa vhuendi.

Ñwalani kharikhulamu vithae na vhurifhi ha khumbelo ya mushumo uyo vhu fheletshedzaho iyo kharikhulamu vithae. [30]

2.3 MUVHIGO

Vhaswa vha muvhundu wa hanu vha khou litsha tshikolo vha songo phasa gireidi ya 12. Inwi sa muhulwane wa dzangano la vhaswa muvhunduni wa hanu no ita thodisiso nga tshivhangani tsha thaidzo iyo.

Ñwalani muvhigo wa zwe na wana. [30]

2.4 TSHIPITSHI

Vhamusanda vha shango line na dzula khalo vho humbela mapholisa uri a de u kaidza zwiito zwa u kwasha na u tswa zwine zwa khou itwa nga vhaswa vha ilo shango. Inwi sa mudzulatshidulo wa siviki no humbelwa u dzudzanya tshipitshi tshine na do tshi vhala musu hu tshi khou kaidzwa ayo maitele mavhi.

Ñwalani tshipitshi itsho. [30]

THANGANYELO YA KHETHEKANYO YA B: 30

**KHETHEKANYO YA C: ZWIBVELEDZWA ZWIPFUFHI ZWA VHUDAVHIDZANI/
ZWA TSUMBEDZI/ZWA MAFHUNGO****MBUDZISO 3**

Fhindulani mbudziso NTHIHI kha tharu dzi tevhelaho. Vhulapfu ha phindulo yanu vhu tea u vha maipfi a u bva kha 80 u ya kha 100.

3.1 FULAYASI

Hu na kholidzhi ine ya khou toda vhaswa uri vha gude mabudo o fhambanaho a mishumo. Inwi samusi ni kha sia la vhudavhidzani kholidzhini iyo, vhalangi vha kholidzhi iyo vho ni humbela uri ni n'wale fulayasi nga ha mabudo ayo ane vha a nekeda.

Inwi nwalani fulayisi iyo.

[20]

3.2 WATSAAPU

Mme anu vho tambelwa tshitokofela vha wana tshelede i si na vhukono. Vho ni ruma u ya u vhea tshelede yeneyo banngani ya FNB. Inwi ni tshi swika banngani na wana uri no hangwa nomboro ya akhaunthu ye vha ni n'walela hayani.

Inwi n'walelani mme anu Watsaapu ni tshi khou humbela u rumelwa nomboro ya akhaunthu.

[20]

3.3 NDAELA

U tshikafhadzwa ha phakha ya vhupo ha hanu nga vhadzulapo a zwi khou ni fara zwavhudi.

Nwalani maga a no do shuma sa ndaela dzine vhadzulapo vha do dzi tevhela, ndivho i ya u lwa na u tshikafhadzwa ha phakha iyo.

[20]

THANGANYELO YA KHETHEKANYO YA C:

20

MARAGAGUTE:

100